Årsberetning
2 0 2 3

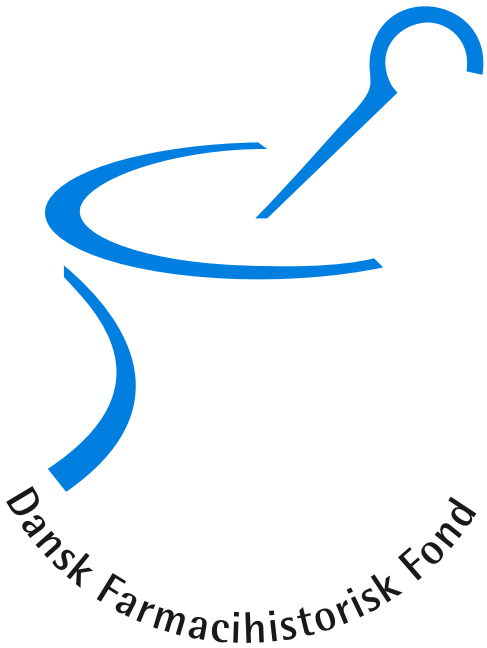

Indholdsfortegnelse

Formål 5
Organisation 6
Virksomhed 8
Nationalt og internationalt samarbejde..... 12
Presseomtale / Events / Gaveliste 13
Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner 14

Dansk Farmacihistorisk Fond

Dansk Farmacihistorisk Fond
Godkendt af Civilstyrelsen
senest 27. marts 2023

Hillerød, den 15. april 2024

Formål

Dansk Farmacihistorisk Fond blev stiftet den 8. april 1972 under navnet Fonden til Bevarelse af Gammelt Dansk Apoteksinventar og ændret til Dansk Farmacihistorisk Fond med virkning fra 1. januar 2002, hvorved fonden etableredes som en fælles ramme for de farmacihistoriske aktiviteter i Danmark. Samtidig fik fonden overdraget den af Danmarks Apotekerforening ejede samling, Apotekshistorisk Samling, nu Dansk Farmacihistorisk Samling, på Pharmakon i Hillerød. Endvidere blev Dansk Farmacihistorisk Selskab knyttet til fonden ved formaliseret aftale om samarbejde mellem fonden og selskabet.

Med virkning pr. 1. januar 2014 blev Apoteker Aage Schæffers Fond, stiftet den 27. april 1972, sammenlagt med Dansk Farmacihistorisk Fond med sidstnævnte som den fortsættende fond og det fortsættende navn og Apoteker Aage Schæffers Fond (Dansk Farmacihistorisk Fond) som binavn.

Ved etableringen af Dansk Farmacihistorisk Fond blev denne ikke alene ejer af Dansk Farmacihistorisk Samling, men også af et stort antal genstande, der var blevet doneret til Fonden til Bevarelse af Gammelt Dansk Apoteksinventar siden stiftelsen af denne i 1972. De fleste genstande er udstillet på de apoteker, hvorfra effekterne stammer, og i Dansk Farmacihistorisk Samling, medens de øvrige genstande er deponeret på offentlige museer i Danmark, hos LEO Museum & Archives, LEO Foundation, i Ballerup samt hos Nomeco A/S i København og Odense.

Det juridiske grundlag for Dansk Farmacihistorisk Fonds virksomhed er fondens seneste fundats af 27. marts 2023. I fundatsen er der fastsat følgende bestemmelser om fondens formål:

Fondens formål er
- at udføre musealtfagligt arbejde til belysning af farmaciens historie i Danmark, og
- i samarbejde med Dansk Farmacihistorisk Selskab at fremme farmacihistorisk forskning i Danmark og at udbrede kendskabet til farmaciens historie.

Organisation

Dansk Farmacihistorisk Fond ledes af nedenstående bestyrelse:

Bestyrelsen for Dansk Farmacihistorisk Fond
Informationsspecialist, cand.pharm. Annemette Møller Hansen
Cand.pharm. Regulatory Writer Birgit Sølvkær Jensen
Tidl. apoteker Jens Ole Jakobsen
Ph.D., M.Sc. (Pharm.) professor i Farmaceutisk analytisk kemi Jesper Østergaard
Cand.mag.,farmakonom (formand) Mette Katrine Jensen
Cand.pharm. Steffen Bager
Tidl. apoteker, (næstformand) Steffen Kjær

I begyndelsen af 2023 opdaterede bestyrelsen fundatsen for Dansk Farmacihistorisk Fond med fortsat fokus på at udforske farmaciens historie i Danmark og fremme forskningen inden for området. Tilladelse til ændringerne blev godkendt af Civilstyrelsen i marts. Den nuværende syv-medlemmers bestyrelse består af personer med særlig interesse indenfor farmacihistorie.

I 2023 blev der afholdt fire bestyrelsesmøder. Den tidligere praksis med udpegning af bestyrelsesmedlemmer fra 10 organisationer indenfor lægemiddelområdet er blevet ophævet i den nye fundats.

Fondens museale og øvrige aktiviteter udøves i eller gennem Dansk Farmacihistorisk Samling. Samlingen er beliggende på Pharmakon.

Fondens virksomhed og dermed driften af Dansk Farmacihistorisk Samling er baseret på

- entréindtægter ved omvisninger i samlingen,
- indtægter ved salg fra butik,
- bidrag fra medlemmer af Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner,
- Konsulentvirksomhed,
- tilskud fra Billev Pharma,
- tilskud fra Pharmakon a/s,
- tilskud fra Farmakonomforeningen,
- tilskud fra Pharmadanmark,
- tilskud fra Cand.pharm. Povl M. Assens Fond.

Fondens bestyrelse har med Pharmakon som administrator indgået aftale om, at Pharmakon varetager den daglige administration, herunder regnskabsføring, af fondens aktiviteter, stiller lokaler og servicefaciliteter til rådighed samt driver fondens hjemmeside. Fonden betaler husleje og honorar for disse ydelser til Pharmakon.

I 2023 har Dansk Farmacihistorisk Samling og hertil knyttede aktiviteter været bemandet således:

Leder

- Cand.mag., farmakonom Mette Katrine Jensen er ansat som arbejdende fondsformand.

Konsulenter

- Dr.pharm. Poul R. Kruse er tilknyttet samlingen som specialkonsulent til varetagelse af farmacihistoriske opgaver samt drift og vedligeholdelse af maskiner og apparatur i tabletteringssektion.
- Farmakonom Mona Sørensen er tilknyttet samlingen til omvisninger, varetagelse af områderne sygeplejeartikler og apoteksemballage samt medvirken ved indretning af nye udstillinger.
- R&D Manager, cand.pharm. Henning Møller Knudsen, Orkla Care A/S, Lynge, er tilknyttet samlingen til ydelse af faglig rådgivning og assistance i forbindelse med drift, servicering og reparation af samlingens tabletmaskiner og andre tabletrelaterede maskiner og apparater.

Frivillig assistance som omviser

- Farmakonom Susanne Engstrøm
- Farmakonom Bente Guttenberg
- Farmakonom Birgitte Jeppesen
- Tidl. apoteker Hanne Mouritsen.

Virksomhed

Den nye bestyrelse arbejder efter følgende koncept og handleplan, der gennemgås hvert år.

Bestyrelsen har fastlagt et koncept for Dansk Farmacihistorisk Samling (DFHS). Det indgår i konceptet, at DFHS er et viden- og aktivitetscenter for farmaciens historie i Danmark, der udmønter sig i følgende former for virksomhed:

- Erhvervelse, registrering og dokumentation af farmacihistoriske genstande, bøger og arkivalier.
- Drift af et farmacihistorisk »museum« omfattende:
- Et arbejdende »laboratorium« for lægemiddelfremstilling med prototyper på ældre apparaturer og maskiner, der er ført tilbage til deres originale og funktionsdygtige tilstand ved restaurering, for at demonstrere en vigtig del af fagets almene historie. Der kan skabe idehistorisk samarbejde med gymnasier.
- Udstillinger af farmacihistoriske antikviteter, der fremtræder i deres originale tilstand om nødvendigt ved restaurering, for at vise eksempler på faglige prydgenstande.
- Udstillinger af farmacihistoriske, genuine genstande for at vise de pågældende genstandes egen historie.
- Udstillinger af forbrugerpakninger med apoteks- og fabriksfremstillede lægemidler, som illustrerer udviklingen af lægemidler fra lav- til højteknologiske produkter.
- Udbydelse af farmacihistoriske konsulentydelser af højeste kvalitet inden for de områder, hvor samlingen har spidskompetencer, eksempelvis i form af samarbejde med universiteter, museer, gymnasier, skoler og virksomheder.
- Arbejdspladser for og vejledning af eksterne brugere af samlingen.
- Udbydelse af besøg i og afholdelse af omvisninger i samlingen for enkeltpersoner og grupper, herunder farmaceut- og farmakonomstuderende, skole- og gymnasieelever.
- Udlån af genstande til eksterne farmacihistoriske udstillinger i samarbejde med andre museer og kulturelle institutioner.
- Ydelse af farmacihistorisk konsulentbistand til offentlige institutioner, private virksomheder og enkeltpersoner.
- Formidling af samlingen ved udgivelse af hjemmeside, Facebookside, brochurer, brevkort, nyhedsbreve og årsberetning, ved interview, indlæg og artikler i fagtidsskrifter, andre faglige medier, aviser og tv samt ved foredrag i faglige, folkeoplysende, gymnasiale og andre fora.
- Udførelse af farmacihistorisk forskning både internt og i samarbejde med andre i den udstrækning fondens personelle ressourcer giver mulighed her for.
- Deltagelse i nationalt og internationalt samarbejde inden for fag- og videnskabshistorien.

Åbent hus og omvisninger

I 2023 havde vi 1336 besøgende, hvilket repræsenterer en stigning på cirka 34 procent sammenlignet med 2022. Vi har oplevet en stigning i antallet af elever fra både gymnasier og folkeskoler i 2023. Derudover har vi haft et betydeligt antal besøgende fra Life Science-programmet på Erhvervsskolen Nordsjælland og fra Pharmakon, der uddanner operatører/medicinal-teknikere til lokale medicinalvirksomheder. Formålet er at give dem perspektiv på deres fremtidige arbejdsfunktioner, enten i branchen eller som nye inden for Life Science. Kulturgrupperne er begyndt at vende tilbage i starten af 2023, og vi har desuden afholdt dimission for farmakonomer, der blev færdige samme år.

Museet har fortsat åbent hver tirsdage fra kl. 13 – 16. (undtage i januar, juli og i juleferien).

I museumsbutikken sælger bøger, postkort og farmaciens porsesnaps.

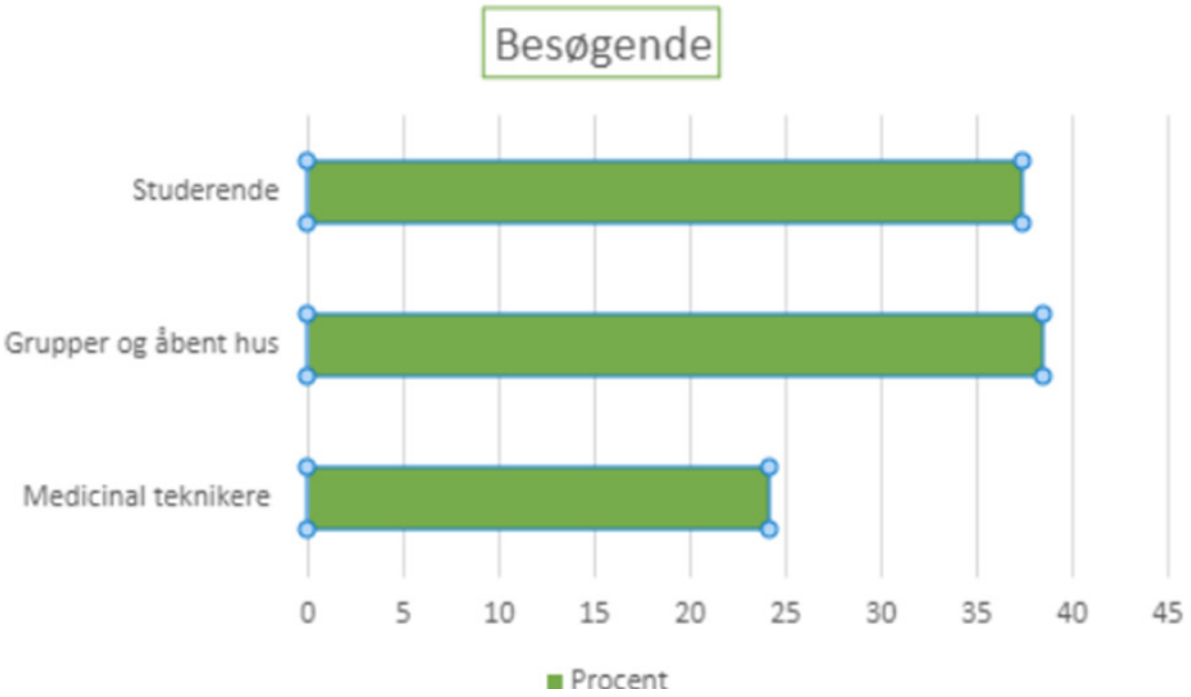

Udstillinger

I august og september påbegyndtes en omstrukturering af gangarealet ved museet med støtte fra Assens Fond, hvilket gjorde det muligt at forny billederne fra Enghave Apotek og Rådhus Apoteket. Disse billeder, der viser arbejdssituationer fra henholdsvis 1975 og 1940'erne, vil blive ledsaget af etablerede arbejdsstationer til pille- og pulverfremstilling samt montrer med relevante genstande. Vi har modtaget donationen af 8 skabe fra Naturmedicinsk Museum, som vil blive indrettet med genstande knyttet til de nævnte billeder. Desuden er der blevet doneret tre montre, som er blevet opsat i museumsområdet og vil blive udstyret med forklarende plakater. Transportudgifterne til inventaret blev dækket af en donation fra Assens Fond.

Astmaudstillingen vil blive flyttet til søjlemontre og vil nu inkludere idehistoriske og teknologihistoriske perspektiver på astmabehandling. Diabetesudstillingen vil blive flyttet til væghængte montre og vil vise udviklingen af danske insulinpræparater, suppleret med plakater, der forklarer "Hvad er insulin" og "Hvad er diabetes". Der vil også være plads til en analysemontre, som vil vise forskelligt apparatur. Udstillingerne "Hvad er P-piller" (præventionsudstilling), "Træk af cannabissens historie" og "Hvad er smerter" vil fortsat være placeret i gangen.

Henvendelser:

I 2023 har der været 282 henvendelser og spørgsmål til samlingen af farmacihistorisk karakter fra apoteker, lægemiddelindustrivirksomheder, universiteter, museer, teater, radio, tv, farmaceuter, farmakonomer, læge, filmproducenter, journalist, ph.d. studerende, gymnasieelever, skoleelever og privatpersoner. Forespørgslerne har typisk drejet sig om identifikation og datering af ældre lægemidler, lægemiddelnavne, farmaceutiske genstande og medicinsk udstyr, tydning af ældre recepter, anvendelse af ældre farmaceutisk apparatur, oplysninger om sammensætning, fremstilling og terapeutisk anvendelse af tidligere tiders lægemidler, vurdering af ældre apoteksgenstande, oplysninger om lægemiddellovgivningens og apotekernes historie, biografiske oplysninger om farmaceuter samt litteratur- og billedsøgning. Endvidere har samlingen fået henvendelser fra gymnasieelever om medvirken i vejledning ved studieretningsprojekt.

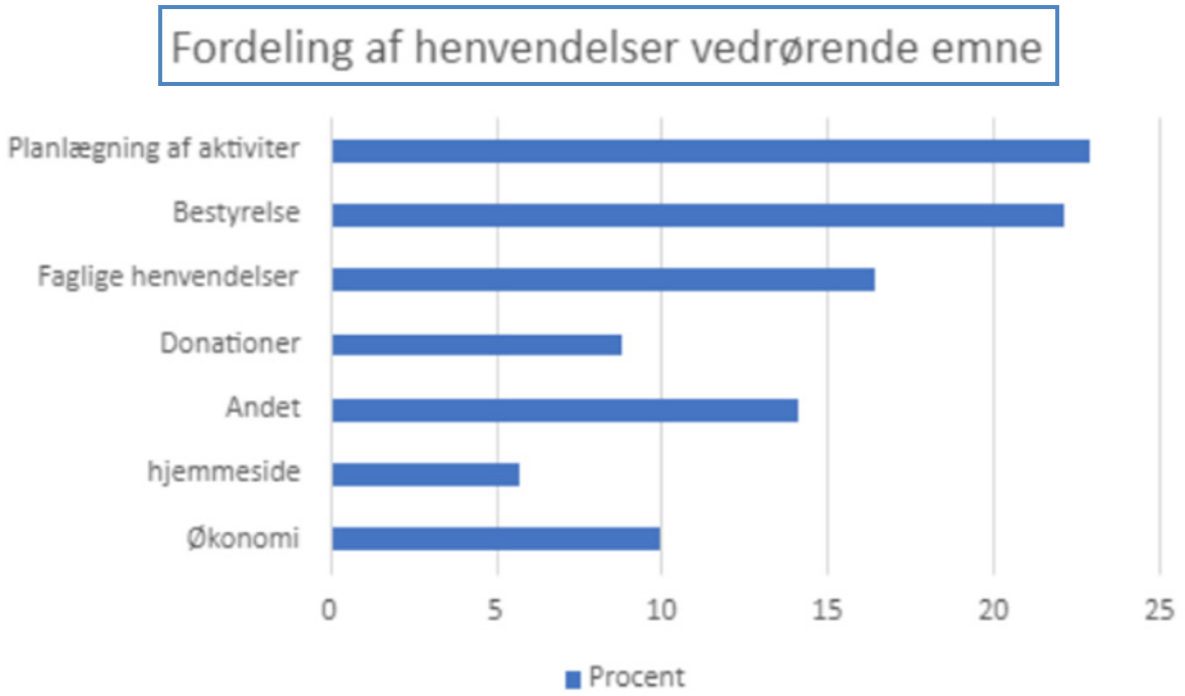

Hjemmeside og sociale medier

Hjemmesiden spiller en afgørende rolle for at øge museets synlighed. I foråret blev hjemmesiden migreret fra Joomla til WordPress-platformen. Omkostningerne til overførslen blev dækket af eksterne finansieringskilder

Fondens Facebook-side fungerer som et væsentligt kommunikationsmiddel for samlingen og er linket på hjemmesiden. Den har ca. 850 følgere.

Samlingen har et partnerskab med VisitNordsjælland, hvor en præsentation af Dansk Farmacihistorisk Samling er inkluderet på deres hjemmeside, den officielle guide til ferieoplevelser i Nordsjælland.

Desuden er samlingen præsenteret på den kommunale portal "Skolen i virkeligheden", hvilket resulterer i henvendelser fra skoleklasser, der ønsker at integrere samlingen i den tværfaglige undervisning inden for naturvidenskabelige fag.

Ugentlige åbningsdage annonceres på Facebook og i KulturNaut, en elektronisk kulturguide, der dækker arrangementer i det danske kulturliv. Disse annoncer bringes også i Frederiksborg Amts Avis.

Endvidere er fonden, herunder museet, blevet synliggjort gennem de publikationer, der nævnes på side 13."

Donationer

I fortsættelse af de foregående års omfattende donationer har Dansk Farmacihistorisk Fond også i 2023 modtaget mange genstande og andre effekter.

For alle donationer udarbejdes gavelister. I 2023 er der udskrevet de på side 13 nævnte gavelister.

Gaver modtages fortsat gerne – efter forudgående henvendelse og, om muligt, udvælgelse ved besøg hos giveren.

Registrering af genstande

Registreringen af samlingens bestand af forbrugerpakninger med apoteks- og sygehusapoteksfremstillede lægemidler samt af forbrugerpakninger med danske og udenlandske fabriksfremstillede lægemidler er blevet opdateret i 2023 i takt med nye donationer af sådanne pakninger.

Registreringen af samlingens bøger er ligeledes blevet ajourført i 2023 i takt med nye bogdonationer.

Fondens faghistoriske samarbejde

Fonden deltager aktivt i både nationalt og internationalt samarbejde inden for faghistorie. Som det fremgår af oversigten på side 12, har fonden i det forgangne år deltaget i en række faglige og organisatoriske samarbejdsprojekter samt besøgt forskellige museer.

Nationalt og internationalt samarbejde

Poul Kruse er formand for Dansk Farmacihistorisk Selskab og medlem af The International Academy of the History of Pharmacy.

Mette Katrine Jensen er sekretær og medlem af bestyrelsen i Dansk Farmacihistorisk Selskab. Desuden er hun kasserer og medlem af bestyrelsen i Dansk Medicinhistorisk Selskab. Hun repræsenterede Dansk Medicinhistorisk Selskab som delegeret ved 28. nordiske kongres for medicinhistorie i Helsinki. Under samme kongres præsenterede hun et oplæg med titlen ”A technology historical study of asthma prevention in the Danish pharmacies based on a socio-technical analysis of the Danish health system.

Udlån af genstande og salg

Hvad angår fondens udlånsvirksomhed, kan nævnes, at tidligere udlån af lægemiddelpakninger til udstilling

- Hillerød Bymuseum
- Medicinsk Museion, København
- Dansk Forsorgsmuseum, Svendborg
- Oplevelsescenter Nyvang

Dansk Farmacihistorisk Selskab

Dansk Farmacihistorisk Selskab fremmer dansk farmacihistorie med publikationer (Theriaca), foredrag og arrangementer.

Halvårlige møder, Farmacihistorisk Dag og forårsudflugt tilbyder muligheden for at besøge steder med et farmacihistorisk perspektiv, nyde god mad og selskab.

Medlemskab koster kun 200 kr. om året.

Kontakt bestyrelsen for mere information eller for at blive medlem og vær en del af fællesskabet af farmaci-entusiaster og historikere!

Kontakt pk@dfhf.dk”

Presseomtale/publikationer

- Åbent Hus annonceres i KultNaut.
- VisitNordsjælland
- Events mm. Boostes på Facebook
- Årsberetning 2022 – Dansk Farmacihistorisk Fond
- Nyhedsbrev 39
- Nyhedsbrev 40
- Skolenivirkeligheden.dk. Lægemidlernes historie i fortid og nutid.
- Theriaca 47 (En farmacihistorisk tidsrække)
- Farmakonomen 05 – fra apotekshåndværk til industri

Events /besøg ol.

Museumsbesøg og faglige arrangementer

30. maj – 02. juni 2023	NMHC28 – 28th Nordic Medical Histtory Congress 2023 i Helsinki
10. juni 2023	Dansk Farmacihistorisk Selskab rundvises på Oplevelsescenter Nyvang
02. oktober 2023	Farmacihistorisk Dag – Foredrag i anledning af 150 året for oprettelsen af Farmaceutforeningen om den grænseløse profession.
13. oktober 2023	Kulturnat København på det Sundhedsvidenskabelige Fakultet Minilab anno 1823

Gaveliste

717	Sygehusapotek Fyn, Odense Universitetshospital, 5000 Odense C Ved funktionsleder Rasmus Østergaard	Produktionsudstyr fra Syghusapoteket
718	Københavns Universitet Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Pharma, Jagtvej	Montre, skabe og skilte. Fra det Naturmedicinsk Museum
719	Jens og Kerstin Overø	Bøger blandt andet det grå hæfte 1963 – 1988 –2006
720	Simon Christensen	Ældre medicinpakninger fra 40erne og 50erne
721	Lars Harild	En skuffe fra officin med underskrifter fra farmaceuter, farmaceutisk faglitteratur
722	Marianne Mose	1800 tals apotekerskab fra Sønderjylland

Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner

Med etableringen af Dansk Farmacihistorisk Fond pr. 1. januar 2002 blev der skabt en fælles ramme for de farmacihistoriske aktiviteter i Danmark, idet fonden i henhold til sin fundats har til formål:

- At udføre musealt-fagligt arbejde til belysning af farmaciens historie i Danmark
- I samarbejde med Dansk Farmacihistorisk Selskab at fremme farmacihistorisk forskning i Danmark og at udbrede kendskabet til farmaciens historie.

Fonden er ejer af Dansk Farmacihistorisk Samling på Pharmakon i Hillerød. Samlingen belyser apotekernes og lægemiddelindustriens virksomhed samt lægemidlernes historie gennem de sidste hundrede år. I samlingen udøves fondens museale og øvrige aktiviteter.

Fonden ledes af en bestyrelse med en bred repræsentation fra organisationer, institutioner og myndigheder inden for lægemiddelområdet i Danmark. Fonden med dens farmacihistoriske samling er således en institution for alle grene af dansk farmaci. Alle personer, offentlige og private institutioner og virksomheder inden for faget opfordres derfor til at støtte fondens arbejde ved et medlemskab af og årlige bidrag til Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner.

Meld dig ind i Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner og støt vores arbejde

De årlige bidrag til Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner udgør:

Enkeltpersoner: 220 kr.

Studerende og pensionister: 165 kr.

Institutioner og virksomheder:

Under 25 medarbejdere:	1.100 kr.
25-250 medarbejdere:	2.200 kr.
250-1.000 medarbejdere:	4.400 kr.
Over 1.000 medarbejdere:	6.600 kr.

Bidrag til Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner:

1. **Bankoverførsel:** Danske Bank A/S,
   Registreringsnummer: 4319, Kontonummer: 101-3718
   (Med oplysning om navn, adresse og e-mail)

2. **Mobilepay** 39404

Send venligst en indmeldelsesmail til: Museumsleder Mette Katrine Jensen, mkj@dfhf.dk
(Husk: Navn, adresse, e-mail og medlemskabets type)
Vi behandler data efter interesseafvejningsreglen i persondataforordningen)

c/o Pharmakon a/s
Milnersvej 42
DK-3400 Hillerød
Denmark

Tlf. +45 4820 6000
E-mail mkj@dfhf.dk
www.dfhf.dk